

GUJARATĪ

- Hint-Ari dil grubunun batı kısmında yer alan Gujarati, Gujarat eyaletinin resmi dilidir. Bugün yaklaşık olarak 40 milyon insanın konuştuğu bu dil, Gurcara Apabhramşasından 10. ve 13. yüzyıllar arasında gelişerek çıkmıştır. 15. yüzyıl sonralarına kadar Marvari ile birlikte tek bir dil gibi yaşadı.
- Kuzeyde Racasthan, güneyde Arap Denizi ile sınırlanan bölgenin Maharashtra ile sınırı vardır ve bu bölgede bir kısım insan Marathi, bir kısım insan ise Gujarati konuşurlar.
- Gujarat alfabesi Devanagari alfabesine çok benzer; sadece Devanagari karakterlerinin üzerinde bulunan çizgi bu alfabede bulunmaz. Ayrıca a,i,e,ai,o,au, ka,kha, ça, ca, cha, gibi seslerin simgeleri Devanagari'ye göre biraz değişiktir.

આ વાર્તાના સમયમાં ગુજરાતી પ્રજાનો મોટો ભાગ પૂરેપૂરો નહોતો જૈન કે નહોતો પૌરાણિક. બંને વિભાગો માત્ર પંથો જ ગણાતા. ઘણાખરા શંકરનાં દર્શન કરી પાર્શ્વનાથની પૂજા કરવામાં વાંધો ગણતા નહીં. ધનાઢયો બંને પંથનાં મંદિરો બંધાવવામાં કૃતકૃત્યતા માનતા, સામાન્ય વર્ગ વિદ્વાન શ્રોત્રિયો તેમજ સાધુઓના પાદ પૂજતા, દરેક પોતાને મનગમતા ઇષ્ટદેવની આરાધના કરતા. જે સમયનો ઇતિહાસ અહીં આપવામાં આવ્યો છે તે સમયમાં શ્રાવકો અને શૈવોમાં લોકોનો વિભાગ સ્પષ્ટ રીતે પડ્યો નહોતો; જૈનધર્મ હિન્દુધર્મથી ભિન્ન છે એમ પણ ગણાતું નહોતું. પણ આ બંને પંથના જે નેતાઓ હતા તેમના મનમાં આવી અસ્પષ્ટતા નહોતી. તેઓની માન્યતા પ્રમાણે પોતાનો મત દરેકને ન્યારો અને વિશુદ્ધ લાગતો. આનું પરિણામ એ થતું કે પાટણનગરમાં અને પૈસાદાર શહેરોમાં ધાર્મિક ઝઘડા ચાલ્યા જ કરતા, અને સત્તાધીશો અને ધનાઢયોને પોતાના પંજામાં આણવા દરેક મત મથતો.

ગુજરાતી

GUJARATĪ

N.	mānav
Acc.	mānavne
I.	mānave
D.	mānavne

¹⁵ N. S. R. Ganathe, *Learn Gujarati In 30 Days*, Chennai, 1998, s. 92.

Hindistan'da Diller

Abl.	mānavthī / manavbhānthī
G.	mānavno
L.	mānavmān / mānavpar
V.	o mānav !

Kişi zamirleri de şöyle gösterilebilir:

	Tekil		Çoğul
1.	hun (ben)	ame	(biz)
2.	tun (sen)	tame / āp	(siz)
3.	te (o)	teo	(onlar)

Bazı soru zamirleri şunlardır: Kon (kim?), şun (ne?), kyan (nerede?), kem (nasıl?). Sayılar: 1 ek, 2 be, 3 traṇ, 4 cār, 5 pāñc, 6 cha, 7 sāt, 8 āth, 9 nav, 10 daṣ.

Sıfat ve tekil/çoğul sözcük kullanımı şöyledir: Sundar çokro (güzel oğlan), sundar çokrao (güzel oğlanlar); sundar çokrī (güzel kız), sundar çokrīo (güzel kızlar). Gujaratide athavā (veya), kem ke (çünkü), ane/ne (ve), parantu (fakat) gibi bağlaçlar kullanılır.

Örnek Cümleler:

ā šun che? ā mārun ghar che.	(Bu nedir? Bu, benim evimdir)
hāthī cangalmān che	(fil ormandadır)
hun māstar çhun	(ben öğretmenim)
mane ghanun kām che	(benim çok işim var)
hun gujaratī šikhun çhun	(ben Gujaratî öğrendim)
doṣ covā saras che	(kusur bulmak kolaydır)
amāro deṣ bharat che	(bizim ülkemiz Hindistan'dır)
tamāri maherbānī	(teşekkür ederim)

- Gujarati'de sözcükler eril, dişil ve nötr olmak üzere üç cinstir. Nominative ve Vocative'de çekim eki yoktur. Eril manav (adam) sözcüğünün tekil çekimi şöyledir:

GUJARATĪ EDEBĪYATI

- Mahatma Gandhi'nin Gujarati dilinde yazmış olması bu dile kuvvet kazandırmıştır. Narsingh Mehta ve Umaşankar Coşî gibi isimler de Gujarati edebiyatını , Radha-Krishna aşkını anlatan beyitlerin 14. yüzyılda ateşlendiğini söyleyebiliriz.
- Bu edebiyat üç aşamada incelenebilir:
 - 1)Eski Gujarati Dönemi
 - 2) Orta Gujarati Dönemi
 - 3) Yeni Gujarati Dönemi

GUJARATİ EDEBİYATI

- Eski Gujarati Edebiyatı 12. yüzyıldan sonra gelişme kaydetmeye başlamışlardır. Uzun Rasa şiirleri, öyküler, aşk ve doğa şiirleri, mevsimler ve bunlara göre aşğın durumunu yansıtan şarkılar ve kadın şarkıları bu edebiyatın özellikleridir. Tarunaprabha adlı Caynacı keşişin 'Balavabodha' adlı eseri Gujarati düzyazı eserlerin en eskilerinden biridir.
- Orta Gujarati döneminde Narasimha Mahata edebiyatta yeni bir dönem açmıştır. O, Bhakti hareketinin öncülerindendi. Onu daha sonra izleyen Mahatma Gandhi de bulunmaktaydı. 16. yüzyıla tarihlendirilen ünlü kadın şair Mira Bai'nin tanrı aşkıyla dolu şiirlerinin bir kısmı eski Marvari, yani Gujarati diliyle yazılmıştır.
- Modern Gujarati edebiyatı 1800'lerden sonra başlar ve günümüze kadar gelir. Bu dönem için Dalpatram, Narmadşankar, Govardhandas Tripathi gibi isimler sayabiliriz.

NEPALİ

- Pahar sözcüğü Hindi dilinde 'dağ' demektir. Pahari 'dağlı, dağa ait' anlamlarına gelir. Bununla Himalaya dağlarının eteklerinde ve civarında konuşulan diller anlatılmak istenir. Bu dilin diğer isimler Khas-Kura, Gorkhali ve Parbatiya'dır.
- Orta Pahari dilleri, Kumaon ve Garhvali'dir. Batıda ise, Batı Pahari dilleri olarak bilinen diller vardır.
- Nepali, Devanagrai alfabesiyle yazılır. Sözcüklerin eril ve dişil olmak üzere iki cinsi vardır.

Nepali-English Dictionary

compiled by Karl-Heinz Krämer
South Asia Institute, University of Heidelberg

(updated: 14 April 2007)

aba	अब	adv.	now, from now on
abaddha	आबद्ध	n./adj.	bound, tied up confined
abela	अवेला	n./adj.	lateness, late
aber	अवेर	adj.	late
aber bhayo	अवेर भयो	comp.	it is late
abhas	आभास	n.	glimpse, shadow, reflection, vision, faint memory, inkling
abhav	अभाव	n.	non-existence, absence, lack, scarcity
abhaya	अभय	n.	lack of fear
abhibhavak	अभिभावक	n.	guardian
abhilekh	अभिलेख	n.	inscription
abhinaya	अभिनय	n.	mimicry, imitation
abhiprerit	अभिप्रेरित	adj.	motivated
abhipret	अभिप्रेत	adj.	planned
abhiram	अभिराम	adj.	extremely beautiful, sublime
abhiruci	अभिरुचि	n.	inclination, earnest desire, liking
abhividdhi	अभिवृद्धि	n.	development
abhiyan	अभियान	n.	expedition, march, exploration
abhiyog	अभियोग	n.	accusation, allegation, charge
abhiyukta	अभियुक्त	adj.	accused
abhvak	अभ्रक	n.	mica, talco (a soft mineral)
abhvas	अभ्यास	n.	practice
abrak	अभ्रख	n.	mica, talco (a soft mineral)
acamma	अचम्म	n.	surprise, wonder, amazement
acamma lagnu	अचम्म लाग्नु	v.i.	to be surprised, to be amazed, to be astonished
acamma parnu	अचम्म पर्नु	v.i.	to be surprised, to be amazed, to be astonished

DARDİK DİLLER

- Sir George Abraham Grierson'un Sanskritik dillerden sonra, Dardik dilleri de şöyle sınıfladığını görmekteyiz:

DARDİK DİLLER: (Pişaçı Dilleri)

- A) Kāfir Grubu:
 - 1. Bashgalī,
 - 2. Vaialā
 - 3. Vasīveri (Presun, Veron)
 - 4. Ashkund
 - 5. Kalāshā-Pashai
 - a. Kalāshā
 - b. Gavarbati (=Narsātī)
 - c. Pashai, Laghmānī (=Dehgānī)
 - d. Dīrī
 - e. Tirāhī
- B) Khovār, Çitrālī (=Arniyā)
- C) Dard Grubu:
 - 1. Shinā
 - 2. Keşmiri
 - 3. Kohistānī

KEŞMİRİ

- Keşmir vadisinde. Perso-Arabik, Nagari ve Şarada olmak üzere üç tür alfabe ile de yazılabilir.
- Hiçbir Dardik dilde, birkaç ödünç alınan istisna hariç, Sanskritik dillerdeki içinde 'h' sesi bulunan ünsüzler yoktur. Örneğin; Skr. Ghotaka 'at', Hindi'de 'ghora' biçimindedir. Oysaki Dardik diller olan Keşmiri'de 'guru', Gavarbati'de 'gora', Vaiala'da 'gur', Garvi'de 'gor', Pashai'de 'gora' biçimindedir.
- Keşmirinin en dikkat çeken fonetik özelliği budur. Mesela; Sanskrit dugdha 'yoğurt', Hindide dudh biçimdeyken, Keşmiri'de 'dod' şeklindedir.
- Bunun dışında Keşmir dilinde bir takım ses sertleşmeleri ve ses değişimleri yer alır. Keşmiri karışık bir dildir. Hint kültürünü ve Hint edebiyatından güçlü bir şekilde etkilenmiş ve sözcük dağarcığının çoğunu Hint kökünden almışsa da, temelleri Dardik grup dilleriyle aynı yerde olduğu için onu bu gruba yerleştirmek gerekmektedir.

Kashmiri (कॉशुर / کٔشُر)

Kashmiri or Koshur is a member of the Dardic subgroup of the Indo-Aryan language. It has around 7 million speakers mainly in the Kashmir Valley in Jammu and Kashmir in northern India, and also in the Chenab valley. There are also around a hundred thousand Kashmiri speakers in Pakistan.

Kashmiri first appeared in writing during the 8th century AD in the [Sharda](#) alphabet, which is still used in religious ceremonies by Kashmiri Pandits. After the arrival of Islam in Kashmir during the 15th century, the Arabic script was adapted to write Kashmiri. Today Kashmiri Muslims write their language with the Arabic script, and Kashmiri Hindus used the Devanagari alphabet.

Kashmiri is one of the official languages of India, and is taught in all schools in the Kashmir valley.

İRAN GRUBU

- İran grubu diller deyince üç çeşit grup akla gelir. Bunlar Doğu İran dilleri olan Pashtu ve Beluci, Pamir yaylasındaki Ghalça lehçeleri ve Batı İran dillerinden Ormuri dilleridir.
- **Pashtu**, 1936'dan beri Afganistan'ın resmi dilidir. Pašto, Pakhto biçimlerinde de söylenir. Pashthana'nın Hintlileşmiş biçimi Pathan'dır ve bunu konuşan insanlara Pathanlar da denir. Eril ve dişil olmak üzere iki cinsi vardır ve Perso-Arabik alfabesiyle yazılır.
- **Ormuri** dili, Ormur adıyla bilinen kabilelerin konuştuğu dildir. Bunlara kendilerine 'Baraki' derler. Ormuri'de Pashtu dilinden pek çok sözcük bulunur. Bu dil de, Pashtu gibi Perso-Arabik Harfleriyle yazılır.
- **Beluci**, 'Beluçlara ait' anlamına gelir ve bu halkın konuştuğu dili belirtir. Bu dil, Belucistan'daki Beluçların dili olmakla birlikte, Hindistan'da kendi dilini bırakıp başka dil konuşan Beluciler de bulunmaktadır. Tıpkı birçok İran dili gibi bu dil de Avesta dili ile yakınlık gösterir.